

Slovosled slovanských jazyků se těší pozornosti lingvistů již delší dobu. Pokud jde o současnou češtinu, existuje několik domácích vědeckých osobností a skupin, které se dlouho přímo či nepřímo zabývají slovosledem. Patří k nim např. L. Uhlířová, dále pražská škola aktuálního členění (P. Sgall, E. Hajičová, E. Buráňová) a škola moravská (J. Firbas, A. Svoboda).

Nově se začali věnovat slovosledu slovanských jazyků také západní lingvisté, srov. např. práce o postavení příklonek či přísudkového slovesa (Franks - King 2000, Zybatow a kol. 2001 ). Tyto práce, vycházející zpravidla z Chomského generativní gramatiky, předpokládají, že ve slovosledu se odráží řada restrikcí a pravidel, které se uplatnily při tvoření věty, a slovosled tak může pomoci odhalit jisté univerzální principy syntaktické stavby. Po výzkumech založených na angličtině se nyní řada závěrů verifikuje na dalších jazycích; značný zájem je přitom věnován právě slovanským jazykům jako jazykům s relativně volným slovosledem.

Na základě slovosledu, přesněji řečeno vzájemného uspořádání přísudku, podmětu a předmětu ve větě, byla vytvořena slovosledná typologie jazyků. Jazyky jsou v ní přiřazovány k typům jako SVO (subjekt- verbum- objekt), SOV ad. (ESČ, 2002: 503). Z tohoto pohledu patří čeština k jazykům se slovosledem typu SVO: přísudek v něm typicky následuje za podmětem, předmět stává za přísudkem (srov. v české lingvistické tradici pojem systémového uspořádání, Sgall- Hajičová- Buráňová, 1980: 77).

Jak vyplývá ze základních příruček o historii českého jazyka, existovala v jeho vývoji fáze, kdy se přísudkové sloveso poměrně často umísťovalo na konec věty. Tento rys se v odborné literatuře obvykle spojuje s obdobím humanismu (s počátky ve 14.-15. století), ale je doložen až do národního obrození, kdy se slovosled přibližuje dnešnímu úzu, umísťujícím přísudkové sloveso spíše v souladu s aktuálním členěním (dále AČV -aktuální členění věty), a tedy často doprostřed věty.